

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL

Y BIL PLANT A THEULUOEDD: DIWYGIO ADRAN 98(1) O DDEDDF MABWYSIADU A PHLANT 2002

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol Atodol hwn o dan Reol Sefydlog (SO) 29.2. Mae SO29 yn rhagnodi y dylid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, a chyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, ger bron Cynulliad Cenedlaethol Cymru os yw Bil Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at ddiben sy'n perthyn i gymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad Cenedlaethol neu sy'n diwygio cymhwysedd o'r fath.
2. Cyflwynwyd y Bil Plant a Theuluoedd ("y Bil") yn y Tŷ Cyffredin ar 4 Chwefror 2013. Gellir gweld y Bil yn:
<http://services.parliament.uk/bills/2012-13/childrenandfamilies.html>

Crynodeb o'r Bil a'i Amcanion Polisi

3. Caiff y Bil ei noddi gan yr Adran Addysg i wneud newidiadau deddfwriaethol er mwyn diwygio cymorth i blant a theuluoedd. Mae hanner cyntaf y Bil yn ceisio gwella gwasanaethau i blant a phobl ifanc drwy ddiwygio'r systemau ar gyfer mabwysiadu, Plant sy'n Derbyn Gofal, cyfiawnder teuluol ac Anghenion Addysgol Arbennig. Mae'r ail hanner yn ceisio cymhell twf yn y sector gofal plant, hyrwyddo rhannu absenoldeb rhiant a sicrhau bod gan blant yn Lloegr eiriolwyr cryf dros eu hawliau.
4. Mae'r Bil yn cynnwys darpariaethau'n ymwneud â'r canlynol;
 - (a) Mabwysiadu – sicrhau diwygiadau o ran y canlynol: lleihau oedi yn y system fabwysiadu; ehangu'r defnydd o 'Faethu ar gyfer Mabwysiadu'; gwella'r cymorth sydd ar gael i fabwysiadwyr a threfniadau recriwtio ac asesu darpar fabwysiadwyr, a gwneud Cofrestr y Ddeddf Mabwysiadu a Phlant yn gofrestr statudol o ran ei chymhwysiad yn Lloegr.
 - (b) Diwygio'r system cyfiawnder teuluol yng Nghymru a Lloegr^[1] i fynd i'r afael ag oedi mewn achosion cyfraith gyhoeddus;
 - trwy weithredu cyfyngiad amser o 26 wythnos ar gyfer achosion gofal a goruchwylio; cyfyngu ar y defnydd gormodol o adroddiadau arbenigwyr; cael gwared ar ddyblygu diangen; a sicrhau bod yr effaith ar y plentyn yn cael ystyriaeth wrth wneud penderfyniadau ynglŷn ag amserlen, ac

^[1] Yr Adolygiad Cyfiawnder Teuluol o'r system cyfiawnder teuluol ar gyfer Cymru a Lloegr a datganiad ysgrifenedig <http://wales.gov.uk/topics/childrenyoungpeople/parenting/help/justice/;jsessionid=F5E2D1B1C006F79F4176E6D249D006D4?skip=1&lang=cy>
<http://wales.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2012/familyjusticereviewupdate/?skip=1&lang=cy>

- mewn cyfraith deuluol breifat - drwy ei gwneud hi'n ofynnol i rieni fynychu cyfarfod cyfryngu ac asesu teuluoedd cyn gwneud cais i'r llys; anfon neges eglur i rieni sydd wedi gwahanu y bydd y llysoedd yn rhoi sylw i'r egwyddor y dylai'r ddau barhau i fod yn rhan weithredol o fywydau eu plant lle bo hynny'n ddiogel ac er lles y plentyn; a chyflwyno "gorchymyn trefniadau plentyn" newydd er mwyn i'r llysoedd allu gwneud defnydd llawn o bwerau i siarsio rhieni i ymgymryd â gweithgareddau sy'n ceisio eu helpu i beri bod trefniadau plant yn gweithio; a symleiddio prosesau ysgaru ar gyfer y llysoedd.
- (c) Diwygio'r system Anghenion Addysgol Arbennig yn Lloegr, er mwyn; gwella cymorth i rai 16 i 25 oed; cynnig cyllideb bersonol i blant a theuluoedd; mynnu gwell cydweithrediad rhwng gwasanaethau; gwybodaeth gliriach ynglŷn â'r cymorth sydd ar gael; symleiddio prosesau asesu a chynlluniau.
- (d) Gofal plant yn cynnwys cynyddu hyblygrwydd i warchodwyr plant drwy gyflwyno asiantaethau gwarchod plant.
- (e) Plant sy'n derbyn gofal: ei gwneud hi'n ofynnol i bob awdurdod lleol yn Lloegr bennu swyddog i weithredu fel ei 'Rith-bennaeth Ysgol' ar gyfer y plant sy'n derbyn gofal ganddo; egluro'r hawl i asesiad am gymorth i ofalwyr ifanc a galluogi'r Ysgrifennydd Gwladol i gyflwyno rheoliadau newydd gyda'r nod o godi safonau mewn cartrefi plant.
- (f) Swydd Comisiynydd Plant Lloegr – gwella pwerau'r comisiynydd i hyrwyddo a diogelu hawliau plant a mwy o annibyniaeth oddi ar Lywodraeth y DU. Bydd y newidiadau'n berthnasol i rôl y Comisiynydd o ran hyrwyddo a diogelu hawliau plant yn y gweinyddiaethau datganoledig, ond mewn perthynas â materion heb eu datganoli yn unig.
- (g) Rhannu Absenoldeb Rhiant a Gweithio Hyblyg; cyflwyno system ar gyfer rhannu absenoldeb rhiant a rhannu tâl statudol i rieni yn ogystal â diwygio'r system sy'n rhoi hawl i unigolion ofyn am gael gweithio'n hyblyg.

Darpariaethau yn y Bil y ceisir cydsyniad yn eu cylch

5. Gofynnir am gydsyniad y Cynulliad er mwyn galluogi'r diwygiad a argymhellir i adran 98(1) o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002 i fod yn gymwys ar gyfer Cymru yn ogystal â Lloegr.
- (a) Effaith gyffredinol y ddarpariaeth a argymhellir yw newid y pŵer i lunio rheoliadau yn adran 98(1) o Ddeddf 2002 i'w gwneud hi'n bosibl llunio rheoliadau i alluogi disgynyddion pobl a fabwysiadwyd cyn 30 Rhagfyr 2005 i dderbyn gwasanaethau cyfryngol er mwyn hwyluso cysylltiad rhwng y disgynyddion a pherthnasau biolegol y person a

fabwysiadwyd, pa un a fydd y person a fabwysiadwyd yn fyw neu wedi marw. Bydd y mathau o berthnasau y bydd y ddarpariaeth newydd yn effeithio arnynt yn cael eu nodi mewn rheoliadau a gaiff eu llunio gan Weinidogion Cymru.

- (b) Mae eithrio pobl sy'n perthyn i bobl a fabwysiadwyd o'r diffiniad o berthnasau yn adran 98 y Ddeddf yn creu anghysondeb annheg yn y deddfwriaeth.
 - (c) Gellid ystyried y byddai datgymhwyso'r diwygiad yng Nghymru yn enghraifft o wahaniaethu yn erbyn pobl a fabwysiadwyd yng Nghymru a'u teuluoedd, a gallai achosi problemau mewn perthynas â materion trawsffiniol.
 - (d) Darparodd Cymdeithas Mabwysiadu a Maethu Prydain (BAAF) dystiolaeth i Bwyllgor Dethol Tŷ'r Arglwyddi yn mynegi eu pryder ynglŷn ag anghysonderau presennol yn Neddf 2002 a'r gofid y mae hyn yn ei achosi.
6. Mae'r Bil yn cynnwys Cymru hefyd.
7. Mae'r ddarpariaeth a argymhellir yn diwygio'r pŵer presennol i lunio rheoliadau yn adran 98(1).
- Y rheoliadau a wneir ar hyn o bryd o dan adran 98 yw'r Rheoliadau Gwybodaeth Mabwysiadu a Gwasanaethau Cyfryngol (Mabwysiadau Cyn-gychwyn) (Cymru) 2005.
- Bydd y pwerau i lunio rheoliadau o dan adran 98(1) yn parhau i fod yn ddarostyngedig i'r weithdrefn negyddol (Adran 140(2) Deddf Mabwysiadu a Phlant 2002).
8. Barn Llywodraeth Cymru yw bod y darpariaethau hyn yn perthyn i gymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru i'r graddau eu bod yn ymwneud â mabwysiadu – pwnc sy'n dod o dan y pennawd lles cymdeithasol yn Rhan 1 o Atodlen 7 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.
9. Gosodwyd memorandwm yn flaenorol mewn perthynas â'r Bil Plant a Theuluoedd, er nad oedd yn ymwneud â'r un darpariaethau.

Manteision defnyddio'r Bil hwn yn hytrach na deddfwriaeth y Cynulliad

10. Barn Llywodraeth Cymru yw ei bod hi'n briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn yn y Bil hwn ar gyfer y DU gan mai dyma'r cyfrwng deddfwriaethol mwyaf ymarferol a chymesur i alluogi'r darpariaethau hyn i fod yn gymwys mewn perthynas â Chymru. Ystyrir bod y diwygiad arfaethedig i adran 98 yn ddibwys ac annadleuol o ran ei natur a'i effaith. Mae rheoliadau eisoes ar waith mewn perthynas â Chymru sy'n caniatáu i wasanaethau cyfryngol hwyluso cysylltiad rhwng person a fabwysiadwyd

a'i berthnasau biolegol. Bydd y newid yn golygu bod modd llunio rheoliadau a fydd yn caniatáu i'r gwasanaethau cyfryngol hynny hwyluso cysylltiad rhwng disgynyddion person a fabwysiadwyd a pherthnasau biolegol y person a fabwysiadwyd. Ymddengys mai'r Bil Plant a Theuluoedd yw'r cyfrwng mwyaf ymarferol i symud y ddarpariaeth hon yn ei blaen er mwyn sicrhau bod pobl yng Nghymru y mae eu perthynas ag aelodau o'u teulu yn cael eu heffeithio gan fabwysiadu yn gallu manteisio ar y ddarpariaeth hon yr un pryd ag y gall eu tebyg yn Lloegr ei wneud.

Goblygiadau ariannol

11. Ni ragwelir bod unrhyw oblygiadau ariannol i Lywodraeth Cymru.

Gwenda Thomas AC
Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol
Rhagfyr 2013